

Nr 47.

Av herrar Trygger och Reuterskiöld, om anslag till materiell m. m. för vissa institutioner och inrättningar vid universitetet i Uppsala.

I Kungl. Maj:ts proposition om tilläggsstat till riksstaten för år 1922, åttonde huvudtiteln punkten 11, har begärts, att till materiell m. m. för vissa institutioner och inrättningar vid Uppsala universitet måtte anvisas ett reservationsanslag av 40,000 kronor att enligt Kungl. Maj:ts bestämmande fördelas på dessa institutioner och inrättningar.

Till grund för detta Kungl. Maj:ts förslag ligger en framställning från universitetet om förstärkande av anslagsbeloppen för detta ändamål med 128,328 kronor 6 öre. Vid behandlingen av detta ärende har departementschefen övervägt, huruvida av detta belopp någon del skulle kunna utgå av universitetets reservfond. Då denna fonds behållning vid 1921 års slut beräknats till allenast omkring 82,000 kronor, har departementschefen därvid ställt sig i hög grad tveksam, huruvida det kunde vara lämpligt att för detta ändamål anlita fonden, då dess egentliga uppgift därigenom kunde äventyras, samt understrukt den även av riksdagen framhållna synpunkten, att man vid bedömande av dessa frågor borde så tillse, att reservfonden ej alltför starkt beskures, utan att reservfondsmedel i tillräcklig omfattning komme att stå till universitetskanslerns förfogande för användning i överensstämmelse med i universitetsstatuterna meddelade föreskrifter. Trots detta har departementschefen likväl föreslagit, att allenast 40,000 kronor av det erforderliga beloppet borde anvisas av riksdagen, och att återstoden eller omkring 88,000 kronor borde täckas genom medel från reservfonden.

Med fullt erkännande av nödvändigheten att på allt sätt begränsa anslagen på tilläggsstaten kunna vi ej undgå att finna att detta departe-

mentschefens förslag, därest det bleve av riksdagen bifallet, skulle komma att för universitetet medföra synnerligen betänkliga verkningar.

Universitetets reservfond står som bekant till universitetskanslerns disposition att användas »för tillfälliga behov och sådana på förhand ej bestämda ändamål, som avse undervisningens, studiernas och universitetets allmänna förkovran.»

Inkomsterna till fonden utgöras väsentligen av överskotten å universitetets inkomster utöver vad i dess stat beräknats och hava sålunda under de senare åren huvudsakligen bestått i vad arrenden och skogsavkastning från universitetets företrädesvis genom donationer tillkomna egendomar inbringat utöver de härför i staten upptagna beloppen. Arrendena, som beräknas efter medelmarkegångstaxa, torde icke under 1922 kunna förväntas undergå någon väsentlig minskning, men utom allt tvivel föreligger en fara, att arrenden på grund av arrendatorers obestånd i viss omfattning icke skola komma att tillfullo inflyta. Däremot är det uppenbart, att inkomsterna från skogarna komma att undergå en högst betydande minskning. Enligt tillhandahållna siffror torde inkomsterna till reservfonden för 1922 knappt kunna beräknas uppgå till mer än omkring 251,000 kronor. Läggas härtill behållningen från 1921 å omkring 82,000 kronor, uppstår ett disponibelt belopp av 333,000 kronor.

Med denna summa skola emellertid betydande utgifter täckas.

Sedan flera år hava i överensstämmelse med de anvisningar, som givits av Kungl. Maj:t, med reservfondens medel täckts bristerna å anslagen till reparationer, krono- och kommunalutskylder, brandavgifter, landtmäteri- och rättegångskostnader samt övriga utgifter för universitetets hemman å landet samt till extra utgifter och tryckningskostnader. Då dessa anslag efter nuvarande förhållanden äro mycket för lågt beräknade, hava bristerna stigit till betydande belopp. För 1921 beräknas sålunda ännu 38,000 kronor behöva täckas, och för 1922 uppskattas bristbeloppet till omkring 150,000 kronor. Härtill komma åtskilliga redan beslutade utgifter och utgifter till redan för handen varande behov å tillhoppa omkring 51,600 kronor, i vilket belopp ingå 30,000 kronor för likviderande av rör och cement för akademihemman.

Då dessa utgifter, som sammanlagt utgöra 239,600 kronor, täckts av ovannämnda medel i reservfonden, skulle återstå en disponibel behållning av omkring 93,400 kronor.

Med denna behållning skulle sålunda täckas det belopp av omkring

88,000 kronor för materiell m. m., som departementschefen föreslagit skall utgå ur reservfonden.

Nu bör emellertid anmärkas, att departementschefen därjämte under punkt 12 förutsatt, att reservfonden också skulle täcka ett behov av omkring 16,000 kronor för Uppsala universitetsbibliotek.

Skulle reservfonden belastas med dessa båda belopp, skulle tydligen icke blott dess nu beräknliga behållning bliva helt och hållet tömd, utan därjämte en brist uppstå för år 1922, enligt ovan givna approximativa beräkningar uppgående till över 10,000 kronor.

Det synes uppenbart, att ett sådant belastande av reservfonden skulle komma i strid med den av 1920 års riksdag framhållna och av departementschefen understrukna synpunkten, att reservfonden ej borde alltför starkt beskäras, utan att reservfondsmedel i tillräcklig omfattning borde stå till universitetskanslerns förfogande för användning i överensstämmelse med i universitetsstatuterna meddelade föreskrifter.

Det är att märka, att det läge för reservfonden, som nu angivits, uppkommer redan på grund av de utgifter, som redan vid årets ingång med säkerhet äro kända. Följaktligen skulle intet återstå för att täcka de utgifter, som sedermera under hela året bliva nödiga. Universitetets ekonomiska förvaltning är emellertid så anordnad, att det förutsättes, att en mängd tillfälliga behov, som uppstå, skola tillgodoses genom medel från reservfonden. Sådana behov röra universitetet, dess institutioner och undervisningen och forskningen där, men sammanhånga i väsentlig omfattning också med handhavandet av universitetets lantbruks- och skogsfastigheter. I förra hänseendet kunna nämnas sådana utgifter för institutionerna, som ej höra till deras löpande utgifter, såsom tillfälliga bidrag till deras instrumentella utrustning eller till förvärvandet av samlingar för dem eller dylikt. I senare hänseendet kan hänvisas till den redan omnämnda utgiften för täckdikning å universitetets hemman. Det låter sig uppenbarligen ej göra att försätta reservfonden i sådant läge, att för alla behov av denna och liknande beskaffenhet, som uppkomma under årets lopp, icke några medel finnas tillgängliga.

Under sådana förhållanden har det synts oss nödvändigt, att reservfonden icke betungas för nu i statsverkspropositionen ifrågasatta ändamål. Endast på så sätt kan man anses hava nödortvigt sört för att tillräckliga medel komma att behållas å fonden för att möta de ändamål, som egentligen skola ur densamma tillgodoses. Det bör dessutom anmärkas, att genom en höjning av här förevarande anslagspost i realiteten icke skulle

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 3 saml. 14 häft. (Nr 44—47.) 3

uppkomma några nya utgifter, då i förevarande fall från reservfonden icke avsetts att utgå anslag till andra utgifter än sådana, som i händelse reservfonden icke lämnar tillgång, måste bliva tillgodosedda genom medel anslagna av riksdagen.

På grund av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att till materiell m. m. för ifrågavarande institutioner och inrättningar vid universitetet i Uppsala på tilläggsstat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 128,328 kronor 6 öre att enligt Kungl. Maj:ts bestämmande fördelas på dessa institutioner och inrättningar.

Stockholm den 21 januari 1922.

Ernst Trygger.

C. A. Reuterskiöld.